

OŚWIADCZENIE O STANIE KONTROLI ZARZĄDCZEJ ZARZĄDU NARODOWEGO FUNDUSZU OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ ZA ROK 2019

Dział I

Jako osoba odpowiedzialna za zapewnienie funkcjonowania adekwatnej, skutecznej i efektywnej kontroli zarządczej, tj. działań podejmowanych dla zapewnienia realizacji celów i zadań w sposób zgodny z prawem, efektywny, oszczędny i terminowy, a w szczególności dla zapewnienia:

- 1) zgodności działalności z przepisami prawa oraz procedurami wewnętrznymi,
- 2) skuteczności i efektywności działania,
- 3) wiarygodności sprawozdań,
- 4) ochrony zasobów,
- 5) przestrzegania i promowania zasad etycznego postępowania,
- 6) efektywności i skuteczności przepływu informacji,
- 7) zarządzania ryzykiem,

oświadczam, że w kierowanej przeze mnie jednostce sektora finansów publicznych - **Narodowym Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej**

Część A

~~w wystarczającym stopniu funkcjonowała adekwatna, skuteczna i efektywna kontrola zarządcza.~~

Część B

w ograniczonym stopniu funkcjonowała adekwatna, skuteczna i efektywna kontrola zarządcza.

Zastrzeżenia dotyczące funkcjonowania kontroli zarządczej wraz z planowanymi działaniami, które zostaną podjęte w celu poprawy funkcjonowania kontroli zarządczej, zostały opisane w dziale II Oświadczenia.

Część C

~~nie funkcjonowała adekwatna, skuteczna i efektywna kontrola zarządcza.~~

Część D

Niniejsze oświadczenie opiera się na mojej ocenie i informacjach dostępnych w czasie sporządzania niniejszego oświadczenia pochodzących z:

- x monitoringu realizacji celów i zadań,
- X samooceny kontroli zarządczej przeprowadzonej z uwzględnieniem standardów kontroli zarządczej dla sektora finansów publicznych,
- x procesu zarządzania ryzykiem,
- x audytu wewnętrznego,
- x kontroli wewnętrznych,
- x kontroli zewnętrznych,
- x innych źródeł informacji: ustaleń audytora zawartych w „Ocenie systemu kontroli zarządczej w NFOŚiGW za rok 2019”, audytów zewnętrznych, opinii Instytucji Audytowej dotyczącej systemu zarządzania i kontroli POiŚ 2014-2020 oraz oświadczeń o stanie kontroli zarządczej złożonych przez nadzorujących samodzielnie komórkami organizacyjnymi.

Jednocześnie oświadczam, że nie są mi znane inne fakty lub okoliczności, które mogłyby wpłynąć na treść niniejszego oświadczenia.

14. 02. 2020

(miejscowość, data)

NFOŚiGW
Prezes Zarządu

Piotr Woźny

(podpis kierownika jednostki)

Dział II

Zastrzeżenia dotyczące funkcjonowania kontroli zarządczej w roku ubiegłym (2019):

- 1) *W obszarze zgodności działalności z przepisami prawa oraz procedurami wewnętrznymi:*
  - Zdarzające się przypadki zawierania umów o dofinansowanie po upływie terminów proceduralnych.
- 2) *W obszarze skuteczności i efektywności działania:*
  - Niezakończenie prac nad procesem delegowania uprawnień do realizacji zadań w ramach finansowania projektów ze środków krajowych oraz brak uspoźnienia regulacji wewnętrznych w tym zakresie.
  - Niedostosowanie obowiązujących procedur informatycznych dotyczących rejestracji efektów ekologicznych do umów w Lokalnym Systemie Informatycznym (LSI) do założeń wdrożonego Systemu ewidencjonowania efektów ekologicznych.
- 3) *W obszarze ochrony zasobów:*
  - Niezakończenie prac nad przeglądem i wypracowaniem propozycji zmian regulacji wewnętrznych oraz zadań w ramach Systemu Zarządzania Bezpieczeństwem Informacji w NFOŚiGW wraz z przypisaniem odpowiedzialności za ich realizację.
  - Niezapewnienie dostatecznych zasobów, celem przeprowadzania systematycznych czynności kontrolnych u beneficjentów POIiŚ 2014-2020 w obszarze danych osobowych.

***

Planowane działania, które zostaną podjęte w 2020 roku, w celu poprawy funkcjonowania kontroli zarządczej:

- 1) *W obszarze zgodności działalności z przepisami prawa oraz procedurami wewnętrznymi:*
  - Wzmocnienie nadzoru nad zawieraniem umów o dofinansowanie w terminach zgodnych z procedurami wewnętrznymi NFOŚiGW oraz kontynuowanie monitoringu w ww. zakresie.
- 2) *W obszarze skuteczności i efektywności działania:*
  - Sfinalizowanie prac nad procesem delegowania uprawnień do realizacji zadań w ramach finansowania projektów ze środków krajowych oraz uspoźnienie w tym zakresie procedur wewnętrznych.
  - Dostosowanie obowiązujących procedur informatycznych (m.in. modułu rejestracji efektów) do założeń wdrożonego Systemu ewidencjonowania efektów ekologicznych, skutkujące uproszczeniem sposobu wprowadzania efektów do umów.
- 3) *W obszarze ochrony zasobów:*
  - Zakończenie prac polegających na przeglądzie regulacji wewnętrznych, zadań i kompetencji wraz z przypisaniem odpowiedzialności w ramach Systemu Zarządzania Bezpieczeństwem Informacji w NFOŚiGW.
  - Zapewnienie zasobów kadrowych NFOŚiGW w celu efektywnego przeprowadzania czynności kontrolnych w obszarze ochrony i przetwarzania danych osobowych przed zawarciem umów z beneficjentami POIiŚ 2014-2020.

Dział III

W Oświadczeniu Zarządu NFOŚiGW o stanie kontroli zarządczej za rok 2018 deklarowano:

1. W obszarze *skuteczności i efektywności działania*:

- Kontynuacja działań w zakresie zwiększenia wolumenu finansowania zwrotnego.
- Kontynuacja działań uprawniających procesy udzielania dofinansowania ze środków krajowych i zagranicznych.
- Dalsze wsparcie procesu terminowego rozliczania efektów środowiskowych przy użyciu rozwiązań informatycznych i proceduralnych.

2. W obszarze *ochrony zasobów*:

- Przegład i wypracowanie propozycji zmian regulacji wewnętrznych oraz zadań w ramach systemu zarządzania bezpieczeństwem informacji w NFOŚiGW wraz z przypisaniem odpowiedzialności za ich realizację.

***

W celu zrealizowania powyższych deklaracji podjęto następujące działania:

Ad 1. W obszarze *skuteczności i efektywności działania*:

- *Kontynuację działań w zakresie zwiększenia wolumenu finansowania zwrotnego.*

W celu zwiększenia wolumenu finansowania zwrotnego w roku 2019 w NFOŚiGW podjęto następujące działania:

1) W ramach środków unijnych:

- a) Przeprowadzono analizę zapotrzebowania beneficjentów osi 1.3.1 i 1.3.2 POIiŚ 2014-2020 na współfinansowanie projektów ze środków w formie pożyczki.
- b) Ogłoszono w 2019 roku nabór wniosków o pożyczkę w ramach Programu nr 4.1, pn. „Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazowej” - współfinansowanie w formie dotacji i / lub pożyczki (na wkład własny i / lub płynność finansową) dla projektów dofinansowanych w ramach działania 2.4 POIiŚ 2014-2020, termin realizacji: 23.04.2019 r. - 30.10.2020 r.
- c) W 03.2019 r. w ramach Programu, pn. „Współfinansowanie Programu LIFE” zawarto 1 umowę pożyczki z Biebrzańskim Parkiem Narodowym na kwotę 1.196 tys. zł.

2) W ramach środków krajowych:

- a) Uruchomiono nabór na dotacje i pożyczki w Programie pn. „Budownictwo energooszczędne, Część 1) Zmniejszenie zużycia energii w budownictwie”.
- b) Rozszerzono ofertę programową (dla Programu nr 5.4, pn. „Adaptacja do zmian klimatu...”), m.in. o zadania związane z zaopatrzeniem ludności w wodę do picia, co skutkowało:
  - złożeniem do dnia 10.12.2019 r. 30 wniosków o dofinansowanie w formie pożyczki, na łączną kwotę 153.837.751 zł, GWD do dnia 10.12.2019 r.,
  - 26 wniosków o dofinansowanie w formie pożyczki w trakcie przygotowania w GWD (wg stanu na 10.12.2019 r.),
  - zawarciem do dnia 10.12.2019 r. 2 umów o dofinansowanie w formie pożyczki na łączną kwotę 4.353.407 zł. Pozostałe złożone wnioski podlegają ocenie lub znajdują się na etapie negocjacji / przygotowania do zawarcia umów.
- c) Ogłoszono w 2019 roku nabory ciągle wniosków dla dofinansowania pożyczkowego na pokrycie wkładu własnego w ramach Programu nr 5.5, pn. „Edukacja ekologiczna”.
- d) Przyjęto z dniem 26.04.2019 r. Program, pn. *Ogólnopolski program gospodarki wodnościekowej poza granicami aglomeracji ujętych w Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych*.

Pierwotnie budżet Programu dla zwrotnej formy dofinansowania na lata 2019-2023 w kwocie 200 mln zł. Na podstawie uchwały Zarządu NFOŚiGW nr B/24/2/2019 z dnia 3.06.2019 r., począwszy od dnia 17.06 do 31.10.2019 r., prowadzony był nabór wniosków o udostępnienie środków NFOŚiGW dla wfosigw na udzielanie pożyczek. Następnie Uchwałą nr B/50/2/2019 z dnia 27.11.2019 r. Zarząd NFOŚiGW zwiększył budżet Programu do kwoty 710 mln zł. W ramach tego Programu Zarząd NFOŚiGW podjął uchwały o udostępnieniu środków na udzielanie pożyczek dla wfosigw na kwotę 665.732 tys. zł.

- e) Ogłoszono nabór w ramach Systemu Zielonych Inwestycji (GIS) do Programu pn. „KANGUR – Bezpieczna i ekologiczna droga do szkoły”. Dofinansowanie udzielane było na zakup autobusów szkolnych w formie dotacji i w formie pożyczki. Pożyczka udzielana była w wysokości do 100% kosztów kwalifikowanych, jednak nie więcej niż różnica pomiędzy wartością kosztów kwalifikowanych, a dofinansowaniem udzielonym w formie dotacji.
- f) Ogłoszono nabór w ramach Programu, pn. „GEPARD II – Transport niskoemisyjny, Część 3) Śląsk – Zagłębie bezemisyjnego transportu publicznego” - dofinansowanie w formie dotacji i w formie pożyczki na przedsięwzięcia zmierzające do uniknięcia zanieczyszczeń powietrza i obniżenia zużycia paliw w publicznym transporcie zbiorowym. Pożyczka stanowić będzie współfinansowanie przedsięwzięć i udzielana będzie do 100% różnicy między kosztem kwalifikowanym przedsięwzięcia, a łączną kwotą dofinansowania w formie dotacji (ze środków NFOŚiGW oraz ze środków RPO WSL). Wnioskodawcy, którzy będą ubiegać się o dofinansowanie w formie pożyczki otrzymają dodatkowe punkty w ramach kryteriów oceny jakościowych punktowych.

Ponadto pracownicy NFOŚiGW na bieżąco promują ofertę NFOŚiGW na konferencjach, szkoleniach Beneficjentów, spotkaniach z potencjalnymi Wnioskodawcami itp. oraz aktualizują i dostosowują ofertę programową do sytuacji rynkowej warunkującej zapotrzebowanie na realizację danych przedsięwzięć i zainteresowanie potencjalnych inwestorów.

W NFOŚiGW kontynuowane są działania monitoringowe poprzez przedstawianie Zarządowi comiesięcznych informacji o stanie realizacji planu finansowego i planu działalności, w podziale m.in. na formy finansowania.

Ad. 1 W obszarze skuteczności i efektywności działania:

- Kontynuację działań uprawniających procesy udzielania dofinansowania ze środków krajowych i zagranicznych.*

Środki krajowe

W celu optymalizacji procesu udzielania dofinansowania dokonano analizy monitorowania spłat należności, trudnych pożyczek oraz informacji branych pod uwagę przy udzielaniu i rozliczaniu dofinansowania. W wyniku powyższego:

- 1) zmodyfikowano „Instrukcję monitorowania spłat należności z tytułu udzielonych pożyczek krajowych”,
- 2) opracowano „Instrukcję postępowania z trudnymi pożyczkami”.

Poza tym:

- 3) Wdrożono pilotażowy formularz wniosku do Zarządu o dofinansowanie, zawierający rozszerzone informacje o kosztach jednostkowych planowanego do realizacji przedsięwzięcia i ułatwiający podejmowanie decyzji o dofinansowaniu.
- 4) Wprowadzono monitorowanie realizacji podjętych przez Zarząd uchwał w sprawie udzielenia dofinansowania.
- 5) Opracowano sposób postępowania z oceną wniosków o dofinansowanie w ramach Programu nr 3.1., pn. „Poprawa jakości powietrza. Część 2) Zmniejszenie zużycia energii w budownictwie”, które (w celu przyspieszenia procedowania) zostały przekazane do oceny różnych komórek organizacyjnych NFOŚiGW.

6) Zapewniono warunki do sprawnej oceny formalnej Wniosków o dofinansowanie złożonych w naborze w ramach Programu, pn. „Budownictwo energooszczędne, Część 1) Zmniejszenie zużycia energii w budownictwie”, obejmujące m.in.:

- a) przeprowadzenie zmian kadrowych,
- b) wprowadzenie narzędzia monitorującego postęp prac,
- c) dokonano zmiany Regulaminu naboru wniosków o dofinansowanie,
- d) powierzono ocenę formalną wniosków o dofinansowanie składanych w ramach innych programów departamentom odpowiedzialnym za dany program priorytetowy.

Kontynuowano, ale jeszcze nie ukończono, zmiany (uproszczenia) tabeli, pn. „Delegowanie uprawnień i odpowiedzialności w procesie dofinansowania przedsięwzięć ze środków NFOŚiGW”.

Środki zagraniczne

W przypadku procesów udzielania przez NFOŚiGW dofinansowania ze środków zagranicznych usprawnienia dotyczyły POIiŚ 2014-2020, z uwagi na stan wdrażania projektów. NFOŚiGW aktywnie podejmował działania naprawcze, informując instytucje nadrzędne o pojawiających się problemach oraz proponował rozwiązania, a także kontynuował w 2019 r. inicjatywy kierowane do Instytucji Pośredniczących oraz Instytucji Zarządzającej, mające na celu uproszczenie procesu udzielania i rozliczania dofinansowania oraz procesów kontrolnych, jak np. uproszczenia w systemie kontroli procedur zawierania umów (czasowe odstąpienie od obligatoryjnej kontroli aneksów zwiększających wartość umów podstawowych w sprawie zamówień publicznych).

Ponadto, celem usprawnienia procesów udzielania i rozliczania dofinansowania NFOŚiGW prowadził w 2019 r. bieżący intensywny monitoring wszystkich projektów, a w razie potrzeby organizował spotkania z beneficjentami. Przeprowadzono również szkolenia dedykowane beneficjentom i potencjalnym beneficjentom poszczególnych działań I oraz II osi priorytetowej POIiŚ 2014-2020 (w szczególności działania 1.1.1, 1.5, 1.6.1 oraz 2.1, 2.3, 2.4, 2.5). Głównymi zagadnieniami omawianymi podczas szkoleń było przygotowanie i składanie wniosku o dofinansowanie, certyfikacja, planowanie wydatków, rozliczenia, kontrole, przeciwdziałanie nadużyciom, wizyta terenowa i prezentacja realizowanego projektu, zasady rozliczania projektów, monitorowanie i kontrola realizacji projektu.

W 2019 r. Zarząd NFOŚiGW zatwierdził cztery aktualizacje Instrukcji wykonawczych dla I oraz II osi priorytetowej POIiŚ 2014-2020 (28 stycznia, 23 kwietnia, 30 lipca oraz 29 października).

W zakresie optymalizacji procesów udzielania oraz rozliczania dofinansowania do Instrukcji wykonawczych wprowadzono w 2019 r. aktualizacje m.in. w zakresie następujących obszarów oraz związanych z nimi załączników do procedur:

- rozdzielenie funkcji,
- oceny i wyboru projektów w ramach procedur konkursowych,
- zawierania umów o dofinansowanie,
- monitorowania realizacji projektów,
- kontroli projektów,
- weryfikacji wniosków beneficjenta o płatność,
- przetwarzania danych osobowych w POIiŚ 2014-2020.

Ad 1. W obszarze skuteczności i efektywności działania:

- Dalsze wsparcie procesu terminowego rozliczania efektów środowiskowych przy użyciu rozwiązań informatycznych i proceduralnych.

W celu zrealizowania ww. zalecenia podjęto następujące działania:

- 1) W dokumentach organizacyjnych (Podręcznik krajowy, Regulamin biura i Zarządu) przypisano odpowiedzialności za terminowe rozliczanie umów (w związku z tym, iż rozliczanie efektów środowiskowych jest elementem zamykania umów pod względem ekologicznym i rzeczowym).
- 2) W systemie „Eko-raporty” dostępne są raporty wykazujące opóźnienia w zamykaniu umów – dostępne m.in. dla koordynatorów projektów, po uzyskaniu kodu dostępu.

- 3) System LSI informuje koordynatorów projektów o zbliżających się terminach zamykania umów (maile, itp.).
- 4) Wprowadzono ułatwienia w zakresie aneksowania umów i akceptacji zmian w umowie (tabela uprawnień).
- 5) Komórka prowadząca monitoring w NFOŚiGW:
  - przedstawia Zarządowi, co miesiąc informacje o zaangażowaniu pracowników w realizację zadań m.in. przedstawia liczbę umów z opóźnieniami w zamykaniu pod względem ekologicznym lub rzeczowym (szt.),
  - sprawdza uzupełnianie przez koordynatorów wartości efektów comiesięcznie (zarówno dla umów podpisanych jak i zakończonych).

Powyższe wskazuje na opracowanie i wdrożenie narzędzia informatycznego służącego do monitorowania zamykania umów i przypominania o tym fakcie. Wprowadzono również w tym zakresie określone odpowiedzialności w dokumentach NFOŚiGW.

Ad 2. W obszarze *ochrony zasobów*

- Przegląd i wypracowanie propozycji zmian regulacji wewnętrznych oraz zadań w ramach systemu zarządzania bezpieczeństwem informacji w NFOŚiGW wraz z przypisaniem odpowiedzialności za ich realizację.

W obszarze ochrony zasobów osoby odpowiedzialne za regulacje wewnętrzne tworzące system zarządzania bezpieczeństwem informacji NFOŚiGW dokonały przeglądu regulacji wewnętrznych oraz zadań w ramach systemu zarządzania bezpieczeństwem informacji i zidentyfikowano potrzeby ich modyfikacji i aktualizacji. Zmiany w dokumentacji systemu zarządzania bezpieczeństwem informacji będą realizowane systematycznie w ramach realizacji bieżących zadań przez odpowiedzialnych za poszczególne dokumenty. Kwestią do uzgodnienia z Zarządem pozostaje pozostawienie pełnomocnika ds. bezpieczeństwa informacji bądź zastąpienie go zespołem. Niezależnie od tego rozstrzygnięcia, w najbliższym czasie planowana jest aktualizacja „Polityki Bezpieczeństwa Informacji NFOŚiGW”.

2. Pozostałe działania

NFOŚiGW kontynuował w 2019 r. cykliczne spotkania z udziałem przedstawicieli Instytucji Zarządzającej oraz Instytucji Pośredniczących, na których omawiano bieżące sprawy POIiŚ 2014-2020. Do dnia 13 grudnia w 2019 r. odbyło się 6 spotkań (wszystkich spotkań, od 2016 r. odbyło się 52). Na spotkaniach omawiano i ustalano sposoby rozwiązywania bieżących problemów oraz likwidacji barier we wdrażaniu POIiŚ. Kwestie związane z udzielaniem oraz rozliczaniem dofinansowania, a w konsekwencji usprawnieniem procesu certyfikacji, wyjaśniane były w odniesieniu do konkretnych działań oraz projektów. Część spotkań odbyła się również z udziałem przedstawicieli innych instytucji, zaangażowanych we wdrażanie POIiŚ 2014-2020 oraz beneficjentów.

Utrudnieniem optymalizacji przedmiotowych procesów w 2019 r. były m.in. problemy z funkcjonalnością centralnego systemu teleinformatycznego SL2014, ze względu na wzmożone wykorzystanie systemu przez użytkowników w trakcie kumulacji terminów. Przeciężenia systemu uniemożliwiały pracę zarówno beneficjentom, NFOŚiGW i Instytucjom Pośredniczącym oraz stanowiły zagrożenie mogące skutkować w składaniu, weryfikacji i certyfikacji wniosków o płatność.